

ріальної допомоги, компенсацій, пом'якшення негативних наслідків відлучення людини від ресурсів, необхідних для формування і розвитку власного потенціалу і можливостей його реалізації).

Список літератури

1. Доклад о развитии человека 2010, 20-е, юбилейное издание. Реальное богатство народов: пути к развитию человека. — М.: Издательство «Весь мир», 2010. — С. 1—10.

2. *Портер Майкл Э.* Конкуренция: Пер. с англ. — СПб. : Издательский дом «Вильямс», 2003. — 495 с.

3. *Зайцев Ю.К.* Соціалізація економіки України та системна трансформація суспільства / Київський національний економічний ун-т. — К. : КНЕУ, 2002. — 188 с.

4. *Стігліц, Джозеф Е.* Економіка державного сектору / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. — К.: Основи, 1998. — 854 с.

УДК: 336.7

К. В. Мстоян,

асистент кафедри банківської справи,
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

РЕЙТИНГУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ НАДІЙНОСТІ БАНКУ

Для користувачів банківських послуг, а також інших суб'єктів фінансового ринку, повсякчас актуальним є питання оцінювання надійності банку. На сьогодні ще не сформованого єдиного підходу до вирішення цього питання. Експерти Національного банку, відповідаючи на запит про інформацію щодо надійності банку, наголошують, що висновок можна зробити на підставі даних про фінансові результати їх діяльності, які переставлені на сайті НБУ в розділі «Банківський нагляд» [1]. На жаль, пересічні громадяни не володіють достатнім рівнем фінансової грамотності для самостійного оцінювання надійності банків. Крім того, самі лише оприлюднені результати діяльності фінустанов є тільки частиною інформації, що необхідна для змістовного аналізу стану банку та його перспектив.

На сьогодні найдієвішим інструментом для пошуку відповіді на питання «чи надійний банк?» є рейтингова оцінка. Започатко-

ваний у США, рейтинговий підхід уже багато років застосовується в Україні. За останні роки значно усвідомлена дієвість рейтингування для оцінювання кредитоспроможності та надійності об'єктів та інструментів.

Базовим нормативним документом для формування національної системи рейтингування стала «Концепція створення системи рейтингової оцінки регіонів, галузей національної економіки, суб'єктів господарювання» [2]. У концепції було враховано досвід міжнародних рейтингових агентств, результати роботи яких використовуються інвесторами на міжнародних фінансових ринках.

Чинна Національна рейтингова шкала в Україні введена в дію Постановою Кабміну «Про затвердження Національної рейтингової шкали»[3]. Національна рейтингова шкала передбачає надання довгострокових (більше року) і короткострокових (до року) кредитних рейтингів. При цьому виділяються два рівні рейтингів: інвестиційний і спекулятивний. Найвищим рівнем довгострокового кредитного рейтингу є uaAAA, потім ідуть uaAA, uaA, uaBBB, uaBB, uaB, uaCCC, uaCC, uaC і uaD — дефолт. Короткострокові кредитні рейтинги включають uaK1, uaK2, uaK3, uaK4, uaK5 і uaKD.

Національна шкала розроблена з урахуванням світового досвіду, тому вона подібна до загальновідомих міжнародних рейтингових шкал. Але, водночас, має принципову відмінність, яка полягає в тому, що вона дає змогу оцінювати надійність українських позичальників без урахування суверенного ризику України, — тобто вітчизняна рейтингова система призначена для використання лише на внутрішньому фінансовому ринку.

Рейтинг банків в Україні встановлює не лише НБУ, за загальновідомою системою CAMELS, а й незалежні рейтингові агентства. Серед них вирізняються уповноважені. Уповноважене рейтингове агентство — це агентство, яке стало переможцем конкурсу з визначення рейтингових агентств, уповноважених на проведення рейтингової оцінки, що проводиться Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку відповідно до закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»[4]. За останніми даними до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств включено: ТОВ «Рейтингове агентство «ІВІ — Рейтинг», ТОВ «РЮРІК», ТОВ «РЕЙТИНГОВЕ АГЕНТСТВО «ЕКСПЕРТ-РЕЙТИНГ», ТОВ «Кредит-Рейтинг», ТОВ «Українське кредитно-рейтингове агентство», ТОВ «Рейтингове агентство «Стандарт-Рейтинг» [5]. Результатом роботи аналітиків є встановлення рейтингів надійності банків («Експерт-Рейтинг»), надійності банківських вкладів («Експерт-

Рейтинг», «Рюрік», «Кредит-Рейтинг»), відкритості банків («ІВІ — Рейтинг»), довгостроковий кредитний рейтинг окремих банків і банківської системи («Рюрік»), рейтинг інвестиційної привабливості («Українське кредитно-рейтингове агентство»).

Крім того, в Україні працюють Міжнародні рейтингові агентства, які мають право визначати обов'язкові за законом рейтингові оцінки емітентів і цінних паперів FitchRatings (Велика Британія, Сполучені Штати Америки), Moody'sInvestorsService (Сполучені Штати Америки), StandardandPoor's (США) [5].

Основні принципи побудови рейтингової оцінки за міжнародними стандартами — це публічність, об'єктивність, прозорість і комплексність.

Основними причинами, що робить рейтингування необхідним інструментом оцінювання діяльності банків, ми вважаємо такі:

1) необхідність створення узагальнюючого показника, що характеризує результативність роботи (надійність, ефективність, або кредитоспроможність) окремої банківської установи з метою забезпечення прозорості банківської системи;

2) висока конкуренція на ринку банківських послуг вимагає ранжування банків за ступенем надійності для забезпечення вірного вибору клієнтів;

3) необхідність для окремої банківської установи знати власну оцінку, що виставлена за загальноприйнятими критеріями. Це спонукатиме об'єкт оцінювання до підвищення якості роботи, рівня надійності, ліквідності, фінансової стійкості тощо;

4) прагнення наглядових органів виразити надійність банківської установи узагальнюючою оцінкою, що дає можливість окреслити більш прозору картину роботи банківської системи в цілому та спостерігати за змінами;

5) при виході на міжнародний рівень банківського бізнесу рейтингова оцінка є красномовною характеристикою банку. Її якість може привабити суб'єктів, а може одразу вказати на шлях до пошуку іншої банківської установи-партнера.

Список літератури

1. Питання та відповіді щодо застосування норм постанови Правління Національного банку України від 06.05.2013 №210 «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою». // Електоронний ресурс. — Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=37725&cat_id=36742

2. Про схвалення Концепції створення системи рейтингової оцінки регіонів, галузей національного господарства, суб'єктів господарюван-

ня: Розпорядження КМУ від 01.04.2004 р. №208-р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/208-2004-%D1%80>

3. Про затвердження Національної рейтингової шкали: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2007 р. №665 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/665-2007-%D0%BF>.

4. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>.

5. Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/fund/rateagencies>

УДК. 336.717.8

О. М. Мякишевська,

старший викладач кафедри банківських інвестицій,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВ ЗА РАХУНОК СЕК'ЮРИТИЗАЦІЇ ІПОТЕЧНИХ АКТИВІВ

Особливості формування ресурсного потенціалу на тривалій строк визначаються ресурсною політикою банку. У той же час, остання визначає банківську кредитну політику, в якій враховуються і особливості іпотечного кредитування. І та, й інша політики розробляються в тісному взаємозв'язку тому, з позиції іпотечного кредитування ресурсна політика банку повинна враховувати специфіку довгострокових кредитів. Цей зв'язок відображається у формуванні кредитного потенціалу банку та його ролі у механізмі сек'юритизації іпотечних активів. Механізм сек'юритизації створює імпульс для подальшого формування ресурсного потенціалу банків, і відповідно, розвитку банківського сектора.

Сек'юритизація вперше з'явилась більше 30 років тому в США і буквально таке явище зробило революцію в банківському та фінансовому секторах. Основоположником визначення сек'юритизації є швейцарський економіст Х. П. Бер, який визначив сек'юритизацію в широкому сенсі як «переміщення міжнародного фінан-